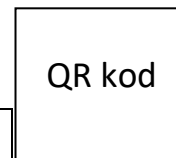

TARMOQ MALAKA RAMKASI

Reyestr raqami:

QR kod

1. Umumiy talablar va asosiy tushunchalar

Ushbu tarmoq malaka ramkasi O'zbekiston Respublikasi Milliy malakalar ramkasi, Mashg'ulotlarning milliy klassifikatori (MMK-2025) va Iqtisodiy faoliyat turlari umumdavlat tasniflagichiga muvofiq ishlab chiqilgan bo'lib, iqtisodiyot, moliya va audit tarmog'i bo'yicha sakkizta malaka darajasini tarmoqda qo'llaniladigan bilim, ko'nikma (mahorat), mas'uliyat va mustaqillik xususiyatiga qarab tasniflaydi.

Tarmoq malaka ramkasi iqtisodiyot, moliya va audit tarmog'ida malaka darajalarining yagona shkalasini belgilaydi, malakalarning qiyoslanishini ta'minlaydi, kasbiy standartlar va mutaxassislar malakasining muvofiqligini tasdiqlash hamda ularning malakasini tan olish tizimi uchun asos hisoblanadi.

Iqtisodiyot, moliya va audit yo'nalishi bo'yicha Tarmoq malakalar ramkasining asosiy maqsadi iqtisodiyot, moliya va audit tarmog'ida malaka darajalarining tizimlashtirilgan tavsifini, iqtisodiyotning istiqbollari va ustuvor yo'nalishlarini hamda tarmoqning strategik rivojlanishini hisobga olgan holda Milliy malaka ramkasi asosida mavjud malakalarga qo'yilgan talablarni shakllantirishdan, shuningdek, tarmoqlararo kompetensiyalar va turdosh mashg'ulotlar (malakalar) turlarini ko'rsatgan holda kasblar va lavozimlarni malaka darajalari bo'yicha xaritalashdan iborat.

Tarmoq malakalar ramkasining vazifasi keyinchalik kasbiy standartlarni ishlab chiqish uchun iqtisodiyot, moliya va audit tarmog'idagi joriy va istiqbolli texnologiyalarni hisobga olgan holda ishchilarning funksional xatti-harakatlari, ko'nikmalari, qobiliyatlari va bilimlariga qo'yiladigan talablarni aniqlashdan iborat.

Ushbu tarmoq malaka ramkasida quyidagi asosiy atama va tushunchalar qo'llaniladi:

bilim – kasbiy faoliyat doirasidagi vazifalarni bajarish uchun zarur bo'ladigan, o'rganilgan va o'zlashtirilgan ma'lumotlar;

broker – [ing. broker – vositachi]. Birja xodimi, mahsulotlar, qimmatbaho qog'ozlar, valyutalarning sotuvchi va xaridorlari o'rtasida vositachi rolidagi bozor munosabatlari agenti;

guruh – Iqtisodiy faoliyat turlari umumdavlat tasniflagichi (IFUT (2.1-tahrir) bo'yicha iqtisodiy faoliyatning keng sohasini o'z ichiga olgan faoliyat turi;

iqtisodiy faoliyat turi – savdo uchun mo'ljallangan mahsulot ishlab chiqarish (xizmat ko'rsatish) maqsadida u yoki bu turdagi resurslarni (uskunalar, mehnat, texnologiya va boshqalar) birlashtirishga asoslangan ishlab chiqarish jarayoni;

ijara – [arab. biror narsani foyda, haq evaziga berish yoki olish]. 1. Egasi tomonidan muayyan haq evaziga boshqa shaxsga vaqtincha foydalanish uchun taqdim etilgan mulk. 2. Talabgor yoki iste'molchi tomonidan muayyan haq evaziga u yoki bu narsaning, moliyaviy mablag'larning olinishi;

informal ta'lim – aniq maqsadga yo'naltirilgan, ammo institutsionallashtirilmagan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtirmagan), rasmiy yoki norasmiy ta'limdan ko'ra kamroq tashkillashtirilgan va tarkiblashtirilgan hamda oiladagi, ish joyidagi, yashash joyidagi va kundalik hayotdagi o'quv faoliyatini o'z ichiga olgan ta'lim shakli;

iqtisod – sarf-xarajatda tejamkorlik, tejab qolish, kam sarf-xarajat qilib, ko'proq naf olish, sarf-xarajatlarda tejamkorlik;

iqtisodiy faoliyat – moddiy resurslar, uskunalar, mehnat, texnologiyalar vositasida bir turdagi mahsulotlar (tovarlar yoki xizmatlar) to'plamini hosil bo'lishi jarayoni;

kasb – ko'nikma va bilimlarni talab qiladigan muayyan funksiyalar va vazifalarni bajarish bilan bog'liq bo'lgan faoliyat turi;

kichik sinf – sinf ichidagi faoliyatning aniq turlarini ifodalovchi faoliyat turi;

kredit – [lot. creditum – qarz]. Qaytarib berish sharti bilan beriladigan, ko'p holda qarzdor qarzdan foydalanganlik uchun foiz to'laydigan, kreditlovchi tomonidan qarzdorga taqdim etiladigan pul yoki tovar shaklidagi qarz;

ko'nikma – mehnat vazifasi doirasida alohida yoki yakka harakatlarni jismoniy va aqliy jihatdan bajarish;

ko'chmas mulk – yer uchastkalari, yer osti boyliklari, binolar, inshootlar, ko'p yillik dov-daraxtlar va yer bilan uzviy bog'langan boshqa mol-mulk, ya'ni belgilangan maqsadiga nomutanosib zarar yetkazmagan holda joyini o'zgartirish mumkin bo'lmaydigan obyektlar;

marketing – [ing. marketing – bozorni ilgari surish, bozor faolligi]. Tovarlarining sotilishini rag'batlantirish, ayirboshlashni rivojlantirish va jadallashtirish, talab-ehtiyojlarni to'laroq qondirish va ko'proq foyda olish maqsadida amalga oshiriladigan tovarlar, xizmatlar, qimmatli qog'ozlar bozori sohasidagi faoliyat;

mehnat funksiyasi – kasbiy faoliyat doirasida xodim tomonidan belgilangan natijaga erishish uchun amalga oshiriladigan mehnat vazifalari majmui;

mehnat vazifasi – mehnat funksiyasi doirasida xodimga yuklanadigan (topshiriladigan) ishning aniq turi;

mehnat harakatlari – xodimning mehnat predmeti bilan o'zaro ta'sirida muayyan mehnat natijasiga erishiladigan jarayon;

menejer – [ing. manager – ma'mur, boshqaruvchi]. Ishlab chiqarish va tovarlar aylanmasini boshqarish bo'yicha mutaxassis, boshqaruvchi;

moliyaviy lizing – Lizingga oluvchi lizing kompaniyasiga shartnoma amal qilish muddati ichida eskirishning to'liq qiymatiga teng miqdorni va jihozni ishlatishdan olingan foydadan hissani to'laydigan, jihozni qolgan qiymati bo'yicha shartnoma muddati tugagach sotib olish, jihozni qaytarish yoki shartnoma muddatini uzaytirish huquqini oladigan lizing shartnomasi;

norasmiy ta'lim – ta'lim xizmatlari taqdim etilishini ta'minlovchi shaxs yoki tashkilot tomonidan institutsionallashtirilgan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtiruvchi), aniq maqsadga yo'naltirilgan va rejalashtirilgan, shaxsni butun hayoti davomida o'qitishdagi rasmiy ta'limga qo'shimcha va (yoki) uning muqobil shakli;

pul – uning vositasida boshqa barcha tovarlarning qiymati ifodalanadigan universal tovarning umumiy ekvivalent sifatida ishlatiladigan alohida ko'rinishi;

qimmatli qog'oz – hujjatlar bo'lib, ular mazkur hujjatlarni chiqargan yuridik shaxs bilan ularning egasi o'rtasidagi mulkiy huquqlarni yoki qarz munosabatlarini tasdiqlaydi, dividendlar yoki foizlar tarzida daromad to'lashni hamda ushbu hujjatlardan kelib chiqadigan huquqlarni boshqa shaxslarga o'tkazish imkoniyatini nazarda tutadi;

sinf – guruh ichida iqtisodiy faoliyatning o'rtacha darajada (tor doirada) aniqlangan turlarini ifodalovchi faoliyat turi;

sug'urta – muayyan voqea (hodisa) yuz berganda yetkazilgan zararining o'rnini qoplash, tovonlar va boshqa to'lovlar to'lash uchun maqsadli pul jamg'armalarini tashkil etish hamda ulardan foydalanish bilan bog'liq bo'lgan, jismoniy va yuridik shaxslarning manfaatlarini himoya qilishga doir munosabatlar;

tijorat – savdo va savdo-vositachilik faoliyati, savdoda ishtirok etish yoki tovar hamda xizmatlar sotuviga ko'maklashish jarayoni.

Tarmoq malakalar ramkasini ishlab chiqishda foydalanilgan asosiy normativ-huquqiy hujjatlar:

O'zbekiston Respublikasining 1993-yil 3-sentabrdagi "Fuqarolarning davlat pensiya ta'minoti to'g'risida"gi O'RQ-938-XII-son Qonuni;

O'zbekiston Respublikasining 1999-yil 19-avgustdagi "Baholash faoliyati to'g'risida"gi O'RQ-811-I-son Qonuni;

O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 2-maydagi "Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to'g'risida"gi O'RQ-328-son Qonuni;

O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 6-maydagi "Aksiyadorlik jamiyatlari va aksiyadorlarning huquqlarini himoya qilish to'g'risida"gi O'RQ-370-son Qonuni;

O'zbekiston Respublikasining 2015-yil 3-iyundagi "Qimmatli qog'ozlar bozori to'g'risida"gi O'RQ-387-son Qonuni;

O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 13-apreldagi "Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi O'RQ-404-son Qonuni;

O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 3-yanvardagi "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi O'RQ-419-son Qonuni;

O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 22-oktabrdagi "Valyutani tartibga solish to'g'risida"gi O'RQ-573-son Qonuni;

O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 5-noyabrdagi "Banklar va bank faoliyati to'g'risida"gi O'RQ-580-son Qonuni;

O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 25-dekabrdagi "Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida"gi O'RQ-598-son Qonuni;

O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 25-fevraldagi "Auditorlik faoliyati to'g'risida"gi O'RQ-677-son Qonuni;

O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 22-apreldagi "Davlat xaridlari to'g'risida"gi O'RQ-684-son Qonuni;

O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 23-noyabrdagi "Sug'urta faoliyati to'g'risida"gi O'RQ-730-son Qonuni;

O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 9-martdagi "Davlat mulkini boshqarish to'g'risida"gi O'RQ-821-son Qonuni;

O'zbekiston Respublikasining 1995-yil 21-dekabrdagi "O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik kodeksi";

O'zbekiston Respublikasining 2013-yil 26-dekabrdagi "O'zbekiston Respublikasining Byudjet kodeksi";

O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 20-yanvardagi "O'zbekiston Respublikasining Bojxona kodeksi";

O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 1-apreldagi "O'zbekiston Respublikasining Iqtisodiy protsessual kodeksi";

O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 30-dekabrdagi "O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksi";

O'zbekiston Respublikasining 2022-yil 22-oktabrdagi "O'zbekiston Respublikasining Mehnat kodeksi".

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 16-oktabrdagi "Kasbiy ta'limda malakali kadrlar tayyorlash tizimini yanada takomillashtirish va xalqaro ta'lim dasturlarini joriy qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-158-sonli Farmoni;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 30-sentabrdagi "O'zbekiston Respublikasi milliy malaka tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-345-sonli Qarori;

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 17-iyundagi "O'zbekiston Respublikasi milliy malaka tizimini tartibga solishga qaratilgan ayrim normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida"gi 369-son Qarori;

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 13-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Davlat moliyaviy nazorati inspeksiyasi hamda vazirliklar va idoralarning ichki audit xizmatlari xodimlari malakasini sertifikatlash tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida" 62-son Qarori;

O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirining 2023-yil 24-avgustdagi "O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligining axborot tizimida

shaxsiy g'azna hisob varaqlarini yuritish qoidalarini tasdiqlash haqida" buyrug'i. (yangi tahriri).

Iqtisodiyot, moliya va audit yo'nalishi bo'yicha tarmoq malaka ramkasining asosiy maqsadi – Iqtisodiyot va moliya tarmog'ida malaka darajalarining tizimlashtirilgan tavsifini, iqtisodiyotning istiqbollari va ustuvor yo'nalishlarini hamda tarmoqning strategik rivojlanishini hisobga olgan holda Milliy malaka ramkasi asosida mavjud malakalarga qo'yilgan talablarni shakllantirishdan, shuningdek, tarmoqlararo kompetensiyalar va turdosh mashg'ulotlar (malakalar) turlarini ko'rsatgan holda kasblar va lavozimlarni malaka darajalari bo'yicha xaritalashdan iborat.

Iqtisodiyot, moliya va audit yo'nalishi bo'yicha tarmoq malaka ramkasining vazifasi – keyinchalik kasbiy standartlarni ishlab chiqish uchun iqtisodiyot, moliya va audit tarmog'idagi joriy va istiqbolli texnologiyalarni hisobga olgan holda ishchilarning funksional xatti-harakatlari, ko'nikmalari, qobiliyatlari va bilimlariga qo'yiladigan talablarni aniqlashdan iborat.

Asosiy qisqartmalar:

TMR – Tarmoq malakalar ramkasi;

IFUT-2.1 – O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiy faoliyat turlarining umumdavlat tasniflagichi;

MMK – Mashg'ulotlarning milliy klassifikatori;

ESG – ekologik, ijtimoiy va boshqaruv (atrof-muhit, ijtimoiy mas'uliyat va korporativ boshqaruv).

2. Tarmoq malakalar ramkasining pasporti

Iqtisodiyot, moliya va audit sohasi — jamiyatning iqtisodiy jarayonlarini boshqarish, moliyaviy resurslardan samarali foydalanish hamda xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatini nazorat qilishga qaratilgan. Ushbu soha iqtisodiy tahlil, moliyaviy boshqaruv va audit orqali korxonalar barqarorligini ta'minlash hamda ularning rivojlanishiga ko'maklashadi.

Iqtisodiyot, moliya va audit sohasidagi tarmoq malakalar ramkasi quyidagi iqtisodiy faoliyat turlari uchun ishlab chiqilgan.

Seksiya nomi:

L - seksiyasi Davlat moliyaviy va sug'urta faoliyati;

N - seksiyasi Professional, ilmiy va texnik faoliyat;

P - seksiyasi Davlat boshqaruvi va mudofaa; majburiy ijtimoiy ta'minot.

O'zbekiston Respublikasida Iqtisodiyot, moliya va audit sohasidagi TMR Iqtisodiy faoliyat turlari tasniflagichi (IFUT-2.1) ga muvofiq quyidagi iqtisodiy faoliyat turlarini qamrab oladi:

T/r	Seksiya	Bo'lim	Guruh	Sinf	Kichik sinf
-----	---------	--------	-------	------	-------------

1	L - seksiyasi Davlat moliyaviy va sug'urta faoliyati	64 Sug'urtalash va nafaqa ta'minoti bo'yicha xizmatlardan tashqari moliyaviy xizmatlar	64.1 Pul- kredit vositachiligi	64.19 Pul-kredit vositachiligining boshqa turlari	64.19.0 Pul-kredit vositachiligining boshqa turlari
			64.9 Sug'urtalash va nafaqa jamg'armalari xizmatlaridan tashqari moliyaviy xizmatlarning boshqa turlari	64.92 Kredit berishning boshqa turlari	64.92.0 Kredit berishning boshqa turlari
				64.99 Boshqa toifalarga kiritilmagan, sug'urtalash va nafaqa jamg'armalari xizmatlaridan tashqari moliyaviy xizmatlarning boshqa turlari	64.99.0 Boshqa toifalarga kiritilmagan, sug'urtalash va nafaqa jamg'armalari xizmatlaridan tashqari moliyaviy xizmatlarning boshqa turlari
		65 Majburiy ijtimoiy sug'urtalashda n tashqari sug'urtalash, qayta sug'urtalash va nafaqa jamg'armalari faoliyati	65.3 Nafaqa jamg'armalari faoliyati	65.30 Nafaqa jamg'armalari faoliyati	65.30.0 Nafaqa jamg'armalari faoliyati
		66 Moliyaviy xizmatlar ko'rsatish va sug'urtalash bo'yicha yordamchi faoliyat	66.1 Sug'urtalash va nafaqa ta'minotidan tashqari moliyaviy xizmatlar ko'rsatish bo'yicha yordamchi faoliyat	66.11 Moliyaviy bozorlarni boshqarish	66.11.0 Moliyaviy bozorlarni boshqarish
			66.3 Jamg'armalar ni boshqarish	66.30 Jamg'armalarni boshqarish	66.30.0 Jamg'armalarni boshqarish
		2	N - seksiyasi professiona l, ilmiy va texnik faoliyat	69 Huquq va buxgalterlik hisobi sohasidagi faoliyat	69.2 Buxgalteriya hisobi va audit sohasidagi faoliyat; soliq solish bo'yicha
69.20.2 Auditorlik faoliyati					
69.20.3 Soliq solish masalalari bo'yicha					

			maslahat berish		maslahatchilar xizmati
		70 Bosh kompaniyalar faoliyati va boshqarish masalalari bo'yicha maslahat berish	70.1 Bosh kompaniyalar faoliyati	70.10 Bosh kompaniyalar faoliyati	70.10.0 Bosh kompaniyalar faoliyati
3	P - seksiyasi Davlat boshqaruvi va mudofaa; majburiy ijtimoiy ta'minot	84 Davlat boshqaruvi va mudofaa; majburiy ijtimoiy ta'minot	84.1 Umumiy tushdagi davlat boshqaruvi; ijtimoiy-iqtisodiy boshqaruv;	84.11 Umumiy tushdagi davlat boshqaruvi	84.11.1 Davlat hokimiyati va boshqaruvining respublika idoralari faoliyati
					84.11.2 Davlat hokimiyati va boshqaruvining hududiy idoralari faoliyati
					84.11.3 Mahalliy boshqaruv idoralari faoliyati
					84.11.9 Boshqa toifalarga kiritilmagan davlat xizmatlarini boshqarish
			84.3 Majburiy ijtimoiy ta'minot sohasidagi faoliyat	84.13 Iqtisodiy faoliyatni samarali olib borishga ko'maklashish va boshqarish	84.13.0 Iqtisodiy faoliyatni samarali olib borishga ko'maklashish va boshqarish
				84.30 Majburiy ijtimoiy ta'minot sohasidagi faoliyat	84.30.0 Majburiy ijtimoiy ta'minot sohasidagi faoliyat

TMR quyidagi kasbiy faoliyat turlari va mashg'ulotlar guruhlarini hisobga olgan holda ishlab chiqilgan:

T/r	Mashg'ulot guruhi kodi	Mashg'ulot guruhi nomi
1.	11111	Siyosiy davlat fuqarolik xizmatchilari
2.	11122	Yuqori lavozimli davlat xizmati xizmatchilari
3.	11200	Markaziy tashkilotlar, muassasalar va korxonalarning rahbarlari
4.	12111	Moliyaviy-iqtisodiy faoliyat sohasidagi tarkibiy bo'linmalar rahbarlari

5.	12112	Ma'muriy faoliyat sohasidagi tarkibiy bo'linmalar rahbarlari
6.	12130	Strategik rejalashtirish va faoliyatni rivojlantirish sohasidagi tarkibiy bo'linmalar rahbarlari
7.	12210	Savdo va marketing bo'limlari rahbarlari
8.	12221	Axborot va jamoatchilik bilan aloqalar xizmati rahbarlari
9.	13211	Ishlab chiqarish sanoati sohasida ishlab chiqarish va foydalanish bo'limlari rahbarlari
10.	13460	Moliyaviy faoliyat va sug'urta sohasidagi xizmatlar va bo'limlar rahbarlari
11.	13490	Boshqa mashg'ulot guruhlarga kiritilmagan ixtisoslashtirilgan xizmat ko'rsatish sohasidagi rahbarlar, b.g.k.
12.	14390	Boshqa mashg'ulotlar guruhlariga kiritilmagan boshqa soha xizmatlari rahbarlari, b.g.k.
13.	21201	Aktuariylar
14.	21203	Statistiklar
15.	24111	Auditorlar
16.	24112	Buxgalterlar
17.	24113	Byudjetni rejalashtirish va tahlil qilish bo'yicha professional-mutaxassislar
18.	24121	Moliya va investitsiya masalalari bo'yicha professional-mutaxassislar
19.	24122	Korporativ mijozlar bilan ishlash bo'yicha professional-mutaxassislar
20.	24131	Moliyaviy tahlilchilar
21.	24132	Barqaror moliya va yashil investitsiyalar tahlilchilari
22.	24136	Sug'urta sohasidagi professional-mutaxassislar
23.	24139	Boshqa mashg'ulotlar guruhlariga kiritilmagan moliyaviy tahlilchilar, b.g.k.
24.	24222	Davlat siyosatini rejalashtirish bo'yicha professional-mutaxassislar
25.	24223	Xalqaro aloqalar bo'yicha professional-mutaxassislar
26.	24311	Marketing va bozor tadqiqotlari bo'yicha tahlilchilar
27.	24334	Boshqa ixtisoslashgan mahsulotlarni sotish bo'yicha professional mutaxassislar, b.g.k
28.	26111	Yuristlar
29.	26199	Boshqa mashg'ulotlar guruhlariga huquq sohasidagi professional-mutaxassislar, b.g.k.
30.	26311	Iqtisodchilar (umumiy)ga
31.	33111	Qimmatli qog'ozlar va moliyaviy vositalar bilan savdo qiluvchi diler/broker
32.	33112	Moliyaviy derivativlar bilan ishlovchi diler/broker
33.	33130	Buxgalteriya hisobi bo'yicha yordamchi xodimlar
34.	33151	Baholovchilar
35.	33152	Sug'urtani baholash bo'yicha mutaxassislar
36.	33210	Sug'urta agentlari
37.	33231	Xaridlar bo'yicha agentlar
38.	33510	Bojxona va chegara xizmati organlari xizmatlari inspektorlari
39.	42119	Boshqa mashg'ulotlar guruhlariga kiritilmagan bank kassirlari va turdosh sohalar xodimlari, b.g.k.
40.	43111	Buxgalteriya operatsiyalari va hisobi bo'yicha xodimlar
41.	43112	Audit bo'yicha xodimlar

42.	43129	Boshqa mashg'ulotlar guruhlariga kiritilmagan statistik, moliyaviy va sug'urta ma'lumotlarini qayta ishlash va hisoblash xodimlari, b.g.k.
43.	43130	Ish vaqti va ish haqi hisobi bo'yicha xizmatchilar
44.	43211	Omborlarda moddiy boyliklarni hisobga olish, qabul qilish va berish bilan band bo'lgan xodimlar
45.	51510	Xo'jalik ishlarini yuritish bo'yicha yordamchilar va ekonomikalar

3. Tarmoq tahlili

O'zbekistonda 2025-yilda inflyatsiya 7,3 foizni tashkil etib, o'tgan yilga (9,8 foiz) nisbatan pasaydi. Inflyatsiya omilining REER indeksiga ta'siri 1,5 bandni tashkil etdi.

2026-yilda bu ko'rsatkich 2025-yil ko'rsatkichlaridan oshib ketmasligi bo'yicha rejalar asosida tadbirlar amalga oshirilmoqda.

2017-yildan buyon iqtisodiyotga barcha manbalar hisobidan 188 milliard dollar investitsiya kiritilgan. Shundan 87 milliard dollari chetdan jalb qilingan. Natijada investitsiyalarning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi 30 foizdan oshib, barqaror iqtisodiy o'sishga zamin bo'lmoqda.

2025-yilda O'zbekiston iqtisodiyotiga kiritilgan jami investitsiyalar hajmi keskin oshib, 43,1 milliard AQSh dollarini (yoki 591,1 trillion so'mdan ortiq asosiy kapitalga) tashkil etdi, bu esa avvalgi yilga nisbatan sezilarli o'sishni ko'rsatadi. Asosiy xorijiy investitsiyalar hajmi esa 33,5 milliard dollarga yetdi.

Fintex sohasida blokcheyn texnologiyalari, sun'iy intellekt (AI) va katta ma'lumotlar (Big Data) asosidagi analitik platformalarning joriy etilishi. Masalan, moliyaviy operatsiyalarni avtomatlashtirish uchun AI-asoslangan chat-botlar va tranzaksiyalar xavfsizligini ta'minlash uchun blokcheyn tizimlari kengaymoqda. Buxgalteriya va auditda "1C Buxgalteriya", SAP ERP va Oracle NetSuite kabi zamonaviy ERP tizimlarining qo'llanilishi kuchaymoqda. Davlat xaridlari va moliya boshqaruvida elektron platformalar (masalan, O'zDavXarid) orqali shaffoflik va samaradorlik oshirilmoqda.

Xalqaro moliya institutlari (XMF, Jahon banki, Osiyo taraqqiyot banki) bilan hamkorlikda O'zbekistonda moliya bozorini rivojlantirish va investitsiyaviy loyihalarni moliyalashtirish bo'yicha loyihalar amalga oshirilmoqda. Masalan, 2025-2027-yillarda Jahon banki tomonidan malaka oshirish va moliya boshqaruvini yaxshilash uchun \$500 mln. ajratilishi rejalashtirilgan. ACCA, CFA va IFRS kabi xalqaro standartlar asosida ta'lim va sertifikatlashtirish dasturini kengaytirish orqali O'zbekiston mutaxassislarining global bozorda raqobatbardoshligi oshirilmoqda. O'zbekistonning EKSP-2030 va boshqa xalqaro tadbirlarda ishtirok etishi orqali moliya va iqtisodiyot sohasidagi tajriba almashinuvi kuchaymoqda.

2030-yilgacha O'zbekiston eksportini \$45 mlrd. ga yetkazish maqsadi doirasida moliya va iqtisodiyot sohasida yangi investitsiyaviy loyihalar (masalan, "Yangi O'zbekiston" dasturi) jadallashmoqda. Moliya bozorida qimmatli qog'ozlar va obligatsiyalar bozorini rivojlantirish, shuningdek, xususiylashtirish jarayonlari

orqali xususiy sektorning ulushi oshirilmoqda. ESG (ekologik, ijtimoiy va boshqaruv) me'yorlari asosida "yashil" moliyalashtirish va ustuvor rivojlanish loyihalariga e'tibor kuchaymoqda, bu esa 2025-2030-yillarda \$2 mlrd. ga yaqin "yashil" investitsiyalarni jalb qilishni ko'zda tutadi.

Bundan tashqari kelgusi 2026-yil 43 milliard dollarlik investitsiyalarni o'zlashtirish ko'zda tutilmoqda. Bu orqali 300 dan ortiq yirik loyiha bajarilishi, import o'rnini bosuvchi 662 ta yangi mahsulot ishlab chiqarilishi kutilmoqda. 2030-yilgacha mamlakatimizning yillik eksport hajmini 2 barobar oshirib, 45 milliard dollarga olib chiqish maqsadi belgilangan. Bu rejadagi investitsiyaviy loyihalarni o'z vaqtida ishga tushirib, yuqori qiymatli mahsulot va xizmatlarni ko'paytirishni, eksport geografiyasini kengaytirishni talab etadi.

Yuqori talabdagi kasblar:

Moliyaviy tahlilchi (24131002) – Moliya bozorining rivojlanishi va investitsiyaviy loyihalarning ko'payishi sababli talab 2025-2026-yillarda 20% ga oshadi.

Auditor (24111001) – Korporativ boshqaruv va moliyaviy shaffoflikka bo'lgan talab ortishi bilan auditorlarga ehtiyoj 15% ga ko'payadi.

Fintex mutaxassisi (MMK-2025da mavjud emas) – Elektron to'lov tizimlari, kraudfanding va blokcheyn texnologiyalariga bo'lgan ehtiyoj ortishi munosabati bilan talab yuqori.

ESG moliyaviy tahlilchisi (MMK-2025da mavjud emas) – "Yashil" moliyalashtirish va ustuvor rivojlanish loyihalariga bo'lgan ehtiyoj sababli talab 2025-2030-yillarda 25% ga oshadi.

Past talabdagi kasblar:

Buxgalter-kassir (33130004) – Avtomatlashtirilgan tizimlar va elektron to'lov platformalarining rivojlanishi sababli talab 10% ga kamayadi.

Xaridlarni tashkil etish bo'yicha mutaxassis (33231007) – Elektron xarid platformalarining kengayishi bilan talab 5% ga pasayadi.

Yangi kasblar (MMK-2025 ga kirmagan):

Kriptoalyuta va blokcheyn mutaxassisi Kriptoalyuta bozorining rivojlanishi va blokcheyn texnologiyalarining moliya sohasida qo'llanishiga ehtiyoj ortmoqda.

Sun'iy intellekt asosidagi moliyaviy modellashtiruvchi – AI asosida moliyaviy prognozlar va xavflarni baholash uchun mutaxassislarga talab kuchaymoqda.

Kiberxavfsizlik moliyaviy mutaxassisi – Moliyaviy tizimlarni kiberhujumlardan himoya qilish uchun mutaxassislarga ehtiyoj ortmoqda.

Moliya va iqtisod sohasida kadrlar tayyorlash" mavzusi – juda dolzarb va muhim masala hisoblanadi. Bu sohada yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash mamlakat iqtisodiy taraqqiyoti, moliyaviy barqarorligi va tashqi iqtisodiy aloqalarini rivojlantirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Quyida ushbu sohada kadrlar tayyorlashning asosiy yo'nalishlari va vazifalari keltirilgan:

Makroiqtisod, mikroiqtisod, moliya, bank ishi, soliq va byudjet tizimlari, xalqaro iqtisodiy munosabatlar kabi fanlarni chuqur o'rgatish.

Iqtisodiy tahlil, moliyaviy rejalashtirish, xarajatlarni baholash kabi amaliy ko'nikmalarni shakllantirish.

Talabalarni banklar, moliya muassasalari, soliq organlari, investitsiya kompaniyalari va xalqaro tashkilotlarda amaliyot o'tashlarini ta'minlash.

Keys tadqiqotlar, simulyatsiya o'yinlari va amaliy treninglar tashkil qilish.

1C Buxgalteriya, Excel, SPSS, MATLAB, Python kabi dasturlar orqali moliyaviy tahlil va iqtisodiy modellashni o'rgatish.

Onlayn kurslar, vebinarlar, masofaviy ta'lim platformalarini joriy etish.

Xalqaro hamkor universitetlar bilan qo'shma dasturlar va akademik almashinuvlar.

Davlat moliyasi, xususiy sektor moliyasi, investitsiya moliyasi, soliq siyosati, byudjet tahlili kabi yo'nalishlar bo'yicha ixtisoslashuv.

O'zbekistonda iqtisodiyot, moliya va audit sohalarida kadrlar tayyorlash asosan Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti (TDIU), Toshkent moliya instituti (TMI) va Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti (JIDU) kabi oliy ta'lim muassasalari orqali amalga oshiriladi. Ushbu muassasalarda bakalavriat va magistratura darajalarida 10 000 ga yaqin talaba ta'lim olmoqda, ularning 70% i moliya va iqtisodiyot yo'nalishlariga ixtisoslashgan.

Kasbiy ta'lim muassasalari, xususan, Toshkent moliya va iqtisodiyot kasb-hunar kolleji va Samarqand iqtisodiyot kasb-hunar kolleji, o'rta maxsus ta'lim darajasida buxgalterlar, moliyaviy tahlilchilar va kassirlar tayyorlaydi. 2024-yilda ushbu kollejlarda 2000 ga yaqin bitiruvchi chiqardi.

Malaka oshirish markazlari, masalan, Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Moliya organlari xodimlarini qayta tayyorlash markazi, yiliga 5000 ga yaqin mutaxassisni qayta tayyorlaydi.

Moliya va iqtisodiyot sohasida kadrlar tayyorlaydigan O'zbekistondagi asosiy mahalliy oliy ta'lim muassasalari ro'yxati quyida keltirilgan:

Moliya va iqtisodiyot sohasiga ixtisoslashgan OTMLar:

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti (TDIU) – Iqtisodiyot, moliya, buxgalteriya, audit, xalqaro iqtisodiy munosabatlar sohalarida yetakchi OTM.

Toshkent moliya instituti (TMI)

Moliya, bank ishi, sug'urta, soliq, bojxona, buxgalteriya va audit sohalarida bo'yicha mutaxassislar tayyorlaydi.

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti (JIDU)

Xalqaro iqtisodiyot, xalqaro moliya, tashqi iqtisodiy faoliyat sohalarida kadrlar tayyorlaydi.

Ushbu universitetlar xalqaro reytinglarda yuqori o'rinlarni egallaydi va ularning bitiruvchilari moliyaviy markazlarda (London, Nyu-York, Tokio va boshqalar) muvaffaqiyatli faoliyat olib boradi.

1. Harvard University (AQSH)

Yo'nalishlar: Economics, Finance, Business Administration (MBA). Harvard Business School dunyodagi eng nufuzli biznes maktablaridan biri. Bitiruvchilari orasida bankirular, iqtisodchilar, investitsiya analitiklari bor.

2. Massachusetts Institute of Technology (MIT), Sloan School of Management (AQSH). Moliya bo'yicha dunyodagi eng yaxshi dasturlardan biri. Iqtisodiy modellashtirish va moliyaviy muhandislikda yetakchi.

3. London School of Economics and Political Science (LSE) (Buyuk Britaniya). Iqtisodiyot, moliya, xalqaro iqtisodiy munosabatlar bo'yicha ixtisoslashgan. Yevropa moliyaviy markazlari uchun kadrlar tayyorlaydi.

4. University of Oxford – Said Business School (Buyuk Britaniya). MBA, moliya, iqtisodiy siyosat, xalqaro moliya bo'yicha dasturlar. Kuchli ilmiy va amaliy tayyorgarlik.

5. University of Cambridge – Judge Business School (Buyuk Britaniya). Iqtisod va moliya bo'yicha dunyodagi yetakchi tadqiqotlar markazlaridan biri.

6. University of Chicago – Booth School of Business (AQSH). Moliyaviy nazariya va iqtisodiy tahlilda katta tajribaga ega. Nobel mukofoti laureatlari yetishib chiqqan.

7. Stanford University (AQSH)

Biznes va moliya sohasida innovatsion yondashuv. Kremniy vodiysiga yaqinligi sababli startaplar va investitsiya sohasida imkoniyatlar keng.

8. Bocconi University (Italiya). Yevropa miqyosida moliya va iqtisodiyot bo'yicha eng nufuzli universitetlardan biri. Angliya va AQSH universitetlariga nisbatan arzonroq.

9. University of Toronto – Rotman School of Management (Kanada). Moliya, buxgalteriya, investitsiya va boshqaruv bo'yicha yuqori baholangan. Iqtisod va moliya sohasida kadrlar tayyorlashdagi muammolar va yechimlar

A. Asosiy muammolar

1. Ta'lim mazmunining amaliyotdan uzoqligi.

Ko'p hollarda o'quv dasturlari nazariy jihatdan to'yingan, lekin amaliyotga mos emas. Real bozor sharoitida qo'llanadigan moliyaviy instrumentlar, tahlil usullari yetarlicha o'qitilmaydi.

2. O'qituvchilar salohiyati va tajribasining yetarli emasligi.

Ayrim OTMLlarda moliya sohasi bo'yicha zamonaviy bilimga ega mutaxassis-o'qituvchilar yetishmaydi. Ishlab chiqarish va moliya muassasalarida amaliyot o'tab kelgan kadrlar kam.

3. Xalqaro standartlardan chetda qolish.

Aksariyat ta'lim dasturlari xalqaro malaka tizimlari (ACCA, CFA, IFRS) talablariga moslashtirilmagan. Talabalar xalqaro sertifikatlar olishga tayyorlanmaydi.

4. Ingliz tili va raqamli ko'nikmalarning pastligi.

Jahon moliyasi va iqtisodiyotini o'rganish uchun zarur bo'lgan ingliz tili va IT ko'nikmalari ko'p hollarda yetarli emas.

5. Ish beruvchi va ta'lim muassasasi o'rtasidagi uzviy aloqaning yo'qligi.

OTMLar ish beruvchilar talablarini to'liq hisobga olmaydi.

Bitiruvchilar ko'pincha bozor talabiga javob bermaydigan tayyorgarlikka ega.

B. Yechimlar va takliflar

1. Amaliyotga yo'naltirilgan ta'lim dasturlari

Ta'lim dasturlarini moliya muassasalari, banklar, soliq xizmati bilan hamkorlikda qayta ishlash. Keys-stadi, simulyatsiya, amaliy loyihalarni ko'paytirish.

2. O'qituvchilarni qayta tayyorlash va stajirovkalar

O'qituvchilarni xorijdagi OTM va moliyaviy tashkilotlarda malaka oshirishga yuborish. Ilg'or mutaxassislarni OTMLarga jalb etish.

3. Xalqaro sertifikat dasturlarini integratsiya qilish

ACCA, CFA, CPA kabi xalqaro sertifikat dasturlarini bakalavriat va magistraturaga integratsiya qilish. Xalqaro ekspertizalar bilan ta'lim sifatini baholash.

4. Ingliz tili va raqamli savodxonlikni kuchaytirish

Moliya-iqtisod sohasi uchun maxsus ingliz tili kurslari. Excel, Python, Power BI, 1C, STATA, R kabi dasturlardan foydalanishni o'qitish.

5. OTM – Ish beruvchi hamkorligini mustahkamlash

Ish beruvchilar bilan hamkorlikda talabalar uchun amaliyot dasturlari, internship va mentorship tizimini joriy etish. Qo'shma ta'lim dasturlari, grantlar va laboratoriyalarni tashkil etish. Misol uchun ish beruvchi tashkilotlardan O'zbekiston Milliy banki, "Xalq banki" va "Ipoteka-bank" kabi moliya institutlari yiliga 1000 ga yaqin moliyaviy tahlilchi, fintex mutaxassisi va auditorlarga ehtiyoj sezmoqda.

Xususi sektor, xususan, "Uzum Bank" va "TBC Bank" kabi raqamli bank platformalari AI va blokcheyn mutaxassislarga talabni oshirmoqda.

Davlat sektorida, masalan, Iqtisodiyot va moliya vazirligi va Soliq qo'mitasi, davlat xaridlari mutaxassislari va moliyaviy inspektorlarga ehtiyoj bildirmoqda (yiliga 500-700 nafar).

4. Tarmoqqa tegishli kasblar ro'yxati

Mashg'ulotlarning milliy klassifikatori (MMK-2025)ga muvofiq Iqtisodiyot, moliya va audit sohasi tarmog'iga tegishli kasblar ro'yxati quyidagi jadvalda keltiriladi:

T/r	Lavozim va kasblar kodi	Lavozim va kasblar nomi
1.	11111004	O'zbekiston Respublikasi Vaziri
2.	11111007	O'zbekiston Respublikasi vaziri o'rinbosarlari, Qoraqalpog'iston Respublikasi vazirlari va o'rinbosarlari
3.	11111010	O'zbekiston Respublikasi Qo'mita raislari va o'rinbosarlari
4.	11122025	O'zbekiston Respublikasi Vaziri yordamchisi, maslahatchisi
5.	11200007	Boshqaruv raisi va o'rinbosarlari

6.	11200009	Direksiya direktori va o'rinbosarlari
7.	11200010	Direktor va o'rinbosarlari
8.	11200017	Ilmiy-tadqiqot instituti direktori va o'rinbosarlari
9.	11200024	Malaka oshirish va qayta tayyorlash tashkilotlari direktori, rektori va o'rinbosarlari
10.	12111002	Buxgalteriya hisobi va hisoboti bo'limi boshlig'i (bosh buxgalter)
11.	12111003	Byudjetni rejalashtirish bo'yicha rahbar (bosh iqtisodchi)
12.	12111005	G'aznachilik rahbari
13.	12111007	Ichki audit nazorati bo'yicha rahbarlar (bosh auditor)
14.	12111012	Moliya-iqtisod sohasida departament (boshqarma) direktori (boshlig'i)
15.	12112001	Devonxona mudiri
16.	12112004	Kotibiyat boshlig'i (mudiri)
17.	12130004	Loyihalarni baholash va muvofiqlashtirish bo'yicha (departament, boshqarma va bo'lim) rahbar
18.	12210005	Mahsulot marketingi va sotuvi bo'yicha bo'lim (xizmat, qism) boshlig'i (mudiri)
19.	12221001	Axborot xizmati rahbari (matbuot kotibi)
20.	13211039	Tadqiqot yoki loyiha tashkiloti brigadasi rahbari
21.	13460001	Baholash xizmati boshlig'i
22.	13460004	Bosh broker
23.	13460012	Ombor mudiri (lombard, moddiy boyliklar)
24.	13490014	Hisob boshlig'i
25.	14390006	Bo'lim boshlig'i (maishiy va kommunal xizmat ko'rsatishda)
26.	14390034	Trening-menejer (biznes-trener)
27.	21201001	Aktuariy
28.	21203006	Iqtisodchi-demograf (-moliyachi)
29.	21203008	Statistik
30.	21203009	Statistik hisobot tahlilchisi
31.	21203010	Statistika sohasida ilmiy xodimlar va ilmiy tadqiqotchilar
32.	21203011	Statistik-iqtisodchi
33.	21203012	Statistik-tahlilchi
34.	21203013	Tanlama statistik tadqiqotlar bo'yicha ekspert
35.	24111001	Auditor
36.	24111002	Buxgalter-auditor
37.	24111003	Moliyaviy inspektor-taftishchi
38.	24111004	Nazoratchi-taftishchi (buxgalter)
39.	24112002	Buxgalter
40.	24112003	Buxgalter-ekspert
41.	24112004	Buxgalteriya hisobi sohasida ilmiy xodimlar va ilmiy tadqiqotchilar
42.	24112005	Hisob-kitob bo'yicha buxgalter
43.	24112006	Ishlab chiqarish xarajatlari bo'yicha buxgalter
44.	24112007	Korxona xarajatlari bo'yicha buxgalter
45.	24112008	Onlayn savdolar bo'yicha buxgalter
46.	24112009	Soliqlar hisobini yuritish bo'yicha buxgalter
47.	24112010	Soliqqa tortish bo'yicha buxgalter
48.	24112011	Soliqqa tortish bo'yicha professional-mutaxassis
49.	24113001	Buxgalteriya hisobi va xo'jalik faoliyati tahlili bo'yicha iqtisodchi
50.	24113002	Byudjet bo'yicha ekspert

51.	24113003	Byudjet masalalarini tahlil qilish bo'yicha professional-mutaxassis
52.	24113004	Byudjetni muvofiqlashtiruvchi
53.	24113005	Ishlab chiqarish xarajatlarini hisobga olish professional- mutaxassis
54.	24113006	Moddiy-texnika ta'minoti bo'yicha iqtisodchi
55.	24113007	Rejalashtirish bo'yicha iqtisodchi
56.	24113008	Sotuv bo'yicha iqtisodchi
57.	24121003	Moliya bo'yicha professional-mutaxassis
58.	24121004	Moliya va investitsiya sohalarida ilmiy xodimlar va ilmiy tadqiqotchilar
59.	24121005	Moliyachi
60.	24121006	Moliyaviy maslahatchi
61.	24121007	Moliyaviy rejalashtirish bo'yicha professional-mutaxassis
62.	24122001	Boshqaruv bo'yicha maslahatchi
63.	24131001	Korporativ moliyaviy tahlilchi
64.	24131002	Moliyaviy tahlilchi
65.	24131003	Moliyaviy xavflar bo'yicha menejer
66.	24131004	Moliyaviy xavflar tahlilchisi (Analitik)
67.	24131005	Moliyaviy xavflarni boshqarish bo'yicha menejer
68.	24132001	Ekologik xavflar bo'yicha moliyaviy maslahatchi
69.	24136001	Anderrayter
70.	24139004	Moliyaviy mahsulotlar bo'yicha bitimlar koordinatori
71.	24139005	Pensiyani hisobga olish va hisobotini yuritish bo'yicha professional-mutaxassis
72.	24222004	Davlat siyosatini rejalashtirish bo'yicha tahlilchi
73.	24223002	Tashqi iqtisodiy aloqalar bo'yicha professional-mutaxassis
74.	24233005	Nafaqalar bo'yicha professional-mutaxassis
75.	24311003	Marketing bo'yicha professional-mutaxassis
76.	24311005	Marketolog
77.	24334006	Tovarshunos
78.	26111004	Shartnomalar bo'yicha mutaxassis
79.	26199002	Davlat organi rahbari yordamchisi
80.	26311001	Amaliyotlar bo'yicha tahlilchi
81.	26311002	Ekonometrik
82.	26311003	Hisoblash (axborot-hisoblash) markazi iqtisodchisi
83.	26311004	Investitsiyalarni boshqarish bo'yicha iqtisodchi
84.	26311005	Iqtisodchi
85.	26311006	Iqtisodiy masalalar bo'yicha maslahatchi
86.	26311007	Iqtisodiy tahlil va baholar bo'yicha ekspert
87.	26311008	Iqtisodiyot sohasida ilmiy xodimlar va ilmiy tadqiqotchilar
88.	26311009	Komplayens iqtisodchi
89.	26311010	Komplayens iqtisodchi
90.	26311011	Mamlakatshunos
91.	26311012	Marketing va tijorat masalalari bo'yicha ekspert-iqtisodchi
92.	26311013	Mehnat va ish haqi bo'yicha iqtisodchi
93.	26311014	Menejment bo'yicha ekspert-iqtisodchi
94.	26311015	Menejment bo'yicha maslahatchi
95.	26311016	Moddiy-texnik ta'minot bo'yicha iqtisodchi
96.	26311017	Moliyaviy ishlar bo'yicha iqtisodchi
97.	26311018	Muhandis-iqtisodchi

98.	26311019	Qishloq xo'jaligi bo'yicha iqtisodchi
99.	26311020	Qiymat muhandisligi bo'yicha professional-mutaxassis
100.	26311021	Qurilish bo'yicha iqtisodchi
101.	26311022	Savdo-sanoat palatasi maslahatchisi
102.	26311023	Shartnomalar va da'vo ishlari bo'yicha iqtisodchi
103.	26311024	Soliq masalalari bo'yicha iqtisodchi
104.	26311025	Tashqi iqtisodiy masalalar bo'yicha ekspert
105.	26311026	Xalqaro iqtisodchi
106.	26312001	Davlat-xususiy sheriklik doirasida yashil loyihalar iqtisodchisi
107.	26312002	Tabiiy resurslar iqtisodchisi
108.	26312003	Yashil investitsiyalar bo'yicha iqtisodchi
109.	26312004	Yashil iqtisodchi
110.	33111001	Aksiyalar va aksiya paketlari brokeri
111.	33111002	Investitsiya brokeri
112.	33111003	Moliyaviy broker
113.	33111004	Moliyaviy diler
114.	33111005	Qimmatli qog'ozlar brokeri
115.	33111006	Qimmatli qog'ozlar dileri
116.	33111007	Qimmatli qog'ozlarni sotish bo'yicha agent
117.	33111008	Qimmatli qog'ozlarni sotish bo'yicha broker
118.	33111009	Qimmatli qog'ozlarni sotish bo'yicha sotuvchi
119.	33112001	Moliyaviy fyuchers brokeri
120.	33112002	Moliyaviy fyuchers dileri
121.	33112003	Muddatli (fyuchers) birja brokeri
122.	33130001	Buxgalter (o'rta malakali)
123.	33130002	Buxgalter yordamchisi
124.	33130003	Buxgalteriya hisobini yuritish bo'yicha yordamchi
125.	33130004	Buxgalter-kassir
126.	33130005	Smeta tuzuvchi (smetachi)
127.	33151001	Baholovchi
128.	33231002	Texnik xaridlar bo'yicha mutaxassis
129.	33231004	Xaridlar bo'yicha agent
130.	33231007	Xaridlarni tashkil etish bo'yicha mutaxassis
131.	33510002	Bojxona rasmiylashtirish mutaxassisi
132.	33530001	Ijtimoiy himoya bo'yicha inspektor
133.	43111005	Hisob yurituvchi
134.	43112001	Audit bo'yicha xizmatchi
135.	43112002	Audit bo'yicha yordamchi xizmatchi
136.	42119007	Tashkilotlar kassiri
137.	43129007	Kredit xizmati xodimi
138.	43130001	G'aznachi
139.	43211008	Tarozibon
140.	51510006	Xo'jalik mudiri

5. Yangi ishlab chiqilishi rejalashtirilgan kasbiy standartlar haqida ma'lumot

Tarmoq kengashi tomonidan 2025-2026-yillar mobaynida Iqtisodiyot, moliya va audit sohasi bo'yicha ishlab chiqilishi rejalashtirilgan kasbiy standartlar to'g'risida ma'lumot quyidagi jadvalda keltirilmoqda:

T/r	Kasbiy standartlar soni	Qamrab olinadigan lavozim (kasb)lar soni	Ishlab chiqiladigan yil va oy
1.	5	21	2025-yil, dekabr
2.	5	19	2026-yil, dekabr

6.Tarmoq malakalar ramkasi malaka darajalarining tavsifi

Malaka darajasi		Bilim	Ko'nikma (mahorat)	Mas'uliyat va mustaqillik	Kasbiy guruhlarga oid faoliyat turi va lavozim (kasb)lar kodi hamda nomi
Milliy malaka ramkasi (MMR)	Tarmoq malaka ramkasi (TMR)				
1	1	Iqtisodiyot va moliya bo'yicha elementar tushunchalar (daromad, xarajat, foyda); Buxgalteriya hisobiga kirish (debet va kredit tushunchalari haqida umumiy tasavvur); Soliq turlari haqida umumiy ma'lumot; Moliyaviy hujjatlar turlari haqida boshlang'ich bilimlar.	Tayyor namunalar asosida oddiy buxgalteriya hujjatlarini rasmiylashtirish; Boshlang'ich moliyaviy ma'lumotlarni kiritish va tartiblash; Soliq va moliyaviy hujjatlarni tayyorlashda yordam berish; Profil dasturlarda oddiy amallarni bajarish (1C, QuickBooks – ma'lumot kiritish darajasida).	Bevosita rahbar nazorati ostida ishlash; Faqat oddiy va standart vazifalarni bajarish; Berilgan topshiriqlarni o'z vaqtida bajarish va o'z harakatlari uchun cheklangan javobgarlik.	
2	2	Mehnat faoliyati sohasiga oid asosiy tushunchalar va atamalar; Amaldagi me'yoriy-huquqiy hujjatlar va ichki tartib-qoidalar asoslari; Ish jarayonida qo'llaniladigan hujjatlar va hisob-kitoblar haqida umumiy bilimlar; Mehnat muhofazasi, texnika xavfsizligi va ishlab chiqarish gigiyenasi asoslari.	Standart ish vazifalarini belgilangan yo'riqnomalar asosida bajarish; Dastlabki hujjatlarni tayyorlash va rasmiylashtirishda ishtirok etish; Ma'lumotlarni kiritish, tekshirish va tartiblash; Ish faoliyatida qo'llaniladigan texnika,	Standart vazifalarni o'rtacha mustaqillikda bajarish; Murakkab vazifalarni rahbar yoki mutaxassis ko'rsatmasi asosida bajarish; O'z ish natijalari, topshirilgan vazifalar va foydalanilgan resurslar uchun javobgarlikni zimmasiga olish.	69.20 Buxgalteriya hisobi va audit sohasidagi faoliyat; soliq solish bo'yicha maslahat berish 33231002 Texnik xaridlar bo'yicha mutaxassis 43211008 Taroziyon

			asbob-uskunalar va dasturiy vositalardan foydalanish.		
3	3	Moliya, hisob-kitob va iqtisodiy faoliyatga oid asosiy tushunchalar; Buxgalteriya hisobi va kredit-hisob jarayonlarining umumiy prinsiplari; Moliyaviy va hisob hujjatlari turlari hamda ularni rasmiylashtirish talablari; Amaldagi me'yoriy-huquqiy hujjatlar, ichki tartib-qoidalar asoslari; Mehnat muhofazasi va axborot bilan ishlash qoidalari.	Standart hisob-kitob va moliyaviy operatsiyalarni bajarish; Dastlabki buxgalteriya, kredit yoki hisob hujjatlarini tayyorlash va yuritish; Ma'lumotlarni kiritish, tekshirish va tizimlashtirish; Hisob va moliya jarayonlarida qo'llaniladigan dasturiy vositalardan foydalanish; Rahbar yoki mutaxassis ko'rsatmasi asosida hisobotlar tayyorlashda ishtirok etish.	Belgilangan standart vazifalarni o'rtacha mustaqillikda bajarish; Murakkab operatsiyalarni bevosita rahbar nazorati ostida amalga oshirish; O'z ish natijalari, kiritilgan ma'lumotlarning to'g'riligi va hujjatlarning saqlanishi uchun javobgarlikni zimmasiga olish.	69.20 Buxgalteriya hisobi va audit sohasidagi faoliyat; soliq solish bo'yicha maslahat berish 43129007 Kredit xizmati xodimi 43111005 Hisob yurituvchi
4	4	Pul-kredit tizimi va moliyaviy vositachilik faoliyatiga oid asosiy tushunchalar; Moliyaviy xavflar turlari (kredit, bozor, likvidlik) haqida umumiy bilimlar; Moliyaviy ma'lumotlar va hisobotlarning asosiy ko'rsatkichlari; Moliyaviy faoliyatga taalluqli me'yoriy-huquqiy hujjatlar va ichki tartib-qoidalar asoslari; Axborot xavfsizligi va mehnat muhofazasi qoidalari.	Moliyaviy ma'lumotlarni yig'ish, kiritish va dastlabki qayta ishlash; Oddiy moliyaviy hisob-kitoblar va ko'rsatkichlarni aniqlash; Xavflarni baholash bo'yicha boshlang'ich tahlil ishlarini bajarish; Elektron jadvallar va moliyaviy dasturiy vositalardan foydalanish;	Standart vazifalarni o'rtacha mustaqillikda bajarish; Murakkab tahliliy vazifalarni bevosita rahbar nazorati ostida bajarish; O'z ish natijalari va kiritilgan ma'lumotlarning to'g'riligi uchun javobgarlikni zimmasiga olish.	64.19 Pul-kredit vositachiligining boshqa turlari 24131004 Moliyaviy xavflar tahlilchisi (Analitik)

			Tahliliy ma'lumotlarni tayyorlashda rahbarga yordam berish.		
5	5	Iqtisodiyot, moliya va hisob-kitob faoliyatiga oid asosiy tushunchalar va terminlar. Buxgalteriya hisobi prinsiplari (debet, kredit, balans, hujjatlashtirish). Moliyaviy, hisob va audit hujjatlarining turlari hamda ularni rasmiylashtirish qoidalari. Soliq tizimi va soliq turlariga oid umumiy bilimlar. Pul-kredit vositachiligi va moliyaviy operatsiyalar asoslari. Davlat dasturlari, xaridlar va monitoring jarayonlari bo'yicha umumiy tushunchalar. Amaldagi me'yoriy-huquqiy hujjatlar va ichki tartib-qoidalar asoslari. Moliyaviy va statistik ma'lumotlar bilan ishlash asoslari. Axborot xavfsizligi, maxfiylik talablari va mehnat muhofazasi qoidalari.	Standart buxgalteriya, moliyaviy va hisob-kitob operatsiyalarini bajarish. Dastlabki moliyaviy, audit, kredit yoki xarid hujjatlarini tayyorlash va yuritish. Ma'lumotlarni elektron tizimlar va dasturlarga kiritish (1C, Excel va sh.k.). Hisobotlar, jadval va reyestrlarni tuzishda ishtirok etish. Moliyaviy va iqtisodiy ma'lumotlarni dastlabki tahlil qilish. Xaridlar, monitoring va rejalashtirish jarayonlarida texnik yordam ko'rsatish. Audit va nazorat tadbirlarini o'tkazishda mutaxassislarga ko'maklashish. Hujjatlarni tekshirish, solishtirish va tizimlashtirish. Rahbar topshirig'iga asosan hisob-kitob va ma'lumotnomalar tayyorlash.	Belgilangan standart vazifalarni o'rtacha mustaqillikda bajarish. Murakkab va nostandart vazifalarni rahbar yoki yuqori malakali mutaxassis nazorati ostida bajarish. O'z vakolati doirasida qabul qilingan qarorlar uchun javobgarlik. Kiritilgan ma'lumotlar va rasmiylashtirilgan hujjatlarning to'g'riligi uchun mas'uliyat. Ichki tartib-qoidalar va xizmat intizomiga rioya qilish. Axborot maxfiyligi va moliyaviy ma'lumotlarni himoyalash talablariga amal qilish. Ish jarayonida yuzaga keladigan xatoliklar haqida rahbarni xabardor qilish. Belgilangan muddatlarda	69.20 Buxgalteriya hisobi va audit sohasidagi faoliyat; soliq solish bo'yicha maslahat berish 33130001 Buxgalter (o'rta malakali) 33130004 Buxgalter-kassir 43111005 Hisob yurituvchi 43130001 G'aznachi 43112001 Audit bo'yicha xizmatchi 43112002 Audit bo'yicha yordamchi xizmatchi 33530001 Ijtimoiy himoya bo'yicha inspektor 64.19 Pul-kredit vositachiligining boshqa turlari 24222002 Davlat dasturlari monitoringi va baholashi bo'yicha professional-mutaxassis 24121007 Moliyaviy rejalashtirish bo'yicha professional-mutaxassis 33231004 Xaridlar bo'yicha agent

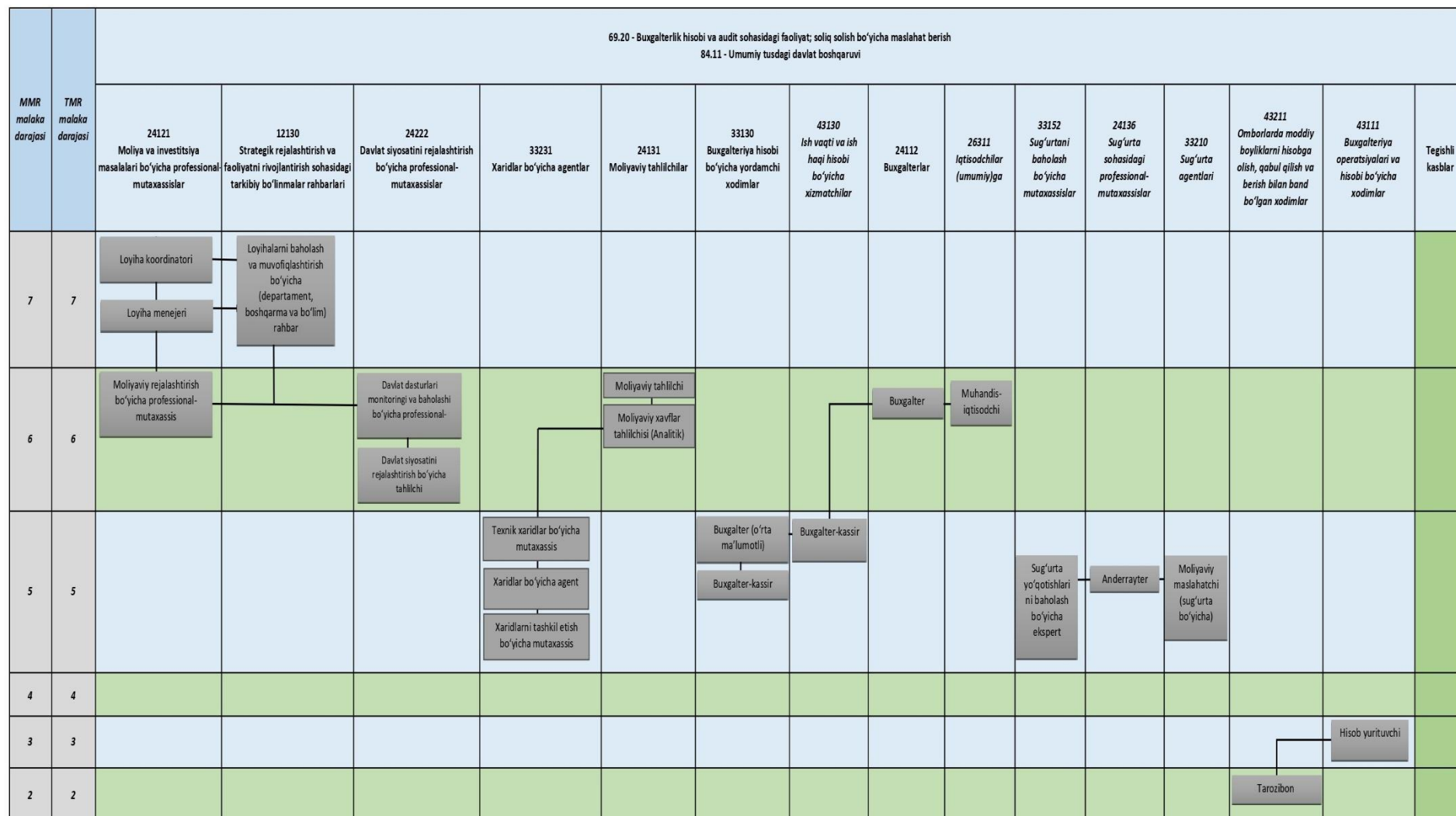
				topshiriqlarni bajarish uchun javobgar bo'lish. Jamoa bilan hamkorlikda ishlash va xizmat etikasi talablariga rioya etish.	33231007 Xaridlarni tashkil etish bo'yicha mutaxassis
6	6	Iqtisodiyot, moliya va boshqaruv faoliyatiga oid asosiy tushunchalar va terminologiya. Buxgalteriya hisobi, moliyaviy tahlil va rejalashtirishning asosiy prinsiplari. Moliyaviy, iqtisodiy, loyiha va tahliliy hujjatlar turlari hamda ularni rasmiylashtirish talablari. Davlat siyosati, ijtimoiy soha va pensiya tizimiga oid umumiy bilimlar. Biznes va boshqaruv bo'yicha maslahat berish faoliyatining asoslari. Loyiha boshqaruvi jarayonlari (rejalashtirish, muvofiqlashtirish, monitoring) haqida boshlang'ich bilimlar. Amaldagi me'yoriy-huquqiy hujjatlar va ichki tartib-qoidalar asoslari. Statistik va moliyaviy ma'lumotlar bilan ishlashning asosiy usullari. Axborot xavfsizligi, xizmat etikasi va mehnat muhofazasi qoidalari.	Standart buxgalteriya, moliyaviy va iqtisodiy hisob-kitob operatsiyalarini bajarish. Dastlabki moliyaviy, pensiya, loyiha va tahliliy hujjatlarni tayyorlash va yuritish. Ma'lumotlarni elektron jadvallar va maxsus dasturlarga kiritish hamda yangilash. Hisobotlar, jadval va ma'lumotnomalarni tuzishda ishtirok etish. Moliyaviy va iqtisodiy ko'rsatkichlar bo'yicha dastlabki tahlilni amalga oshirish. Loyiha faoliyati doirasida ma'lumotlarni yig'ish va muvofiqlashtirishga yordam berish. Davlat siyosati va ijtimoiy dasturlar bo'yicha tahliliy	Belgilangan standart vazifalarni o'rtacha mustaqillikda bajarish. Murakkab va strategik vazifalarni bevosita rahbar yoki yuqori malakali mutaxassis nazorati ostida bajarish. O'z vakolatlari doirasida bajarilgan ishlar va ularning natijalari uchun javobgarlik. Kiritilgan ma'lumotlar va tayyorlangan hujjatlarning ishonchliligi uchun mas'uliyat. Ichki tartib-qoidalar va xizmat intizomiga rioya qilish. Maxfiy moliyaviy, loyiha va ijtimoiy ma'lumotlarni saqlash talablariga amal qilish. Aniqlangan kamchiliklar va xatolar haqida	69.20 Buxgalteriya hisobi va audit sohasidagi faoliyat; soliq solish bo'yicha maslahat berish 24112002 Buxgalter 24131002 Moliyaviy tahlilchi 26311018 Muhandis-iqtisodchi 24139005 Pensiyani hisobga olish va hisobotini yuritish bo'yicha professional-mutaxassis 70.22 Biznes va boshqaruv bo'yicha maslahat berish faoliyati 24121 Loyiha koordinatori (Project Coordinator) 24222004 Davlat siyosatini rejalashtirish bo'yicha tahlilchi

			materiallar tayyorlashda ishtirok etish. Hujjatlarni tekshirish, solishtirish va tizimlashtirish. Rahbar topshirig'iga muvofiq taqdimotlar va qisqa tahliliy xulosalar tayyorlash.	rahbarni o'z vaqtida xabardor qilish. Belgilangan muddatlarga rioya qilish va ish jarayonini reja asosida olib borish. Jamoa bilan hamkorlikda ishlash va professional etika qoidalariga amal qilish.	
7	7	Biznes va boshqaruv faoliyatining asosiy tushunchalari va terminlari. Loyiha boshqaruvi asoslari (loyiha hayotiy sikli, maqsad, vazifa, natija). Rejalashtirish, muvofiqlashtirish va monitoring jarayonlari bo'yicha boshlang'ich bilimlar. Loyiha hujjatlari turlari (reja, jadval, hisobot, texnik topshiriq). Resurslar (vaqt, moliya, inson resurslari) bilan ishlashning asosiy prinsiplari. Xavflar va cheklovlar haqida umumiy tushunchalar. Biznes va boshqaruv bo'yicha maslahat berish faoliyatining umumiy asoslari. Amaldagi me'yoriy-huquqiy hujjatlar va ichki tartib-qoidalar asoslari. Axborot xavfsizligi, xizmat etikasi va mehnat muhofazasi qoidalar.	Loyiha bo'yicha standart tashkiliy vazifalarni bajarish. Loyiha rejalari, jadval va hisobotlarini tayyorlashda ishtirok etish. Loyiha hujjatlarini rasmiylashtirish va yuritish. Loyiha doirasida ma'lumotlarni yig'ish, kiritish va tizimlashtirish. Loyiha ijrochilari va manfaatdor tomonlar bilan yozishmalar olib borish. Loyiha bajarilishini monitoring qilishda yordam berish. Elektron jadvallar va loyiha boshqaruvi vositalaridan foydalanish (MS Excel, oddiy PM vositalari).	Belgilangan loyiha vazifalarini o'rtacha mustaqillikda bajarish. Murakkab va strategik qarorlarni loyiha rahbari yoki yuqori malakali mutaxassis nazorati ostida bajarish. O'z vakolatlari doirasida bajarilgan ishlar uchun javobgarlik. Loyiha hujjatlari va kiritilgan ma'lumotlarning to'g'riligi uchun mas'uliyat. Belgilangan muddatlarga rioya qilish va topshiriqlarni o'z vaqtida bajarish.	70.22 Biznes va boshqaruv bo'yicha maslahat berish faoliyati 24121 Loyiha menejeri (Project Manager)

			Rahbar topshirig'iga muvofiq taqdimotlar va qisqa ma'lumotnomalar tayyorlash. Muammoli vaziyatlar haqida rahbarni xabardor qilish.	Ichki tartib-qoidalar va loyiha intizomiga amal qilish. Maxfiy loyiha va biznes ma'lumotlarini saqlash. Jamoa bilan hamkorlikda ishlash va professional etika qoidalariga rioya etish. Aniqlangan kamchiliklar va xavflar haqida rahbarni o'z vaqtida xabardor qilish.	
8	8	Biznes va boshqaruv sohasining asosiy tushunchalari va terminologiyasi. Loyihalarni baholash, rejalashtirish va muvofiqlashtirishning umumiy prinsiplari. Loyiha hujjatlari turlari (konsepsiya, reja, jadval, hisobot) va ularni rasmiylashtirish talablari. Loyiha samaradorligini baholashning boshlang'ich usullari (ijtimoiy, iqtisodiy ko'rsatkichlar). Resurslarni (vaqt, moliya, inson resurslari) rejalashtirish asoslari. Xavflarni aniqlash va cheklovlarini hisobga olish bo'yicha umumiy tushunchalar.	Loyihalarni baholash va muvofiqlashtirishga oid standart boshqaruv vazifalarini bajarish. Loyiha rejalari, monitoring jadvali va hisobotlarini tayyorlashda ishtirok etish. Loyihalar bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish, tahlil qilish va tizimlashtirish. Loyiha ijrochilari va bo'limlar o'rtasida muvofiqlashtirish ishlarini olib borish. Baholash natijalari bo'yicha dastlabki xulosalar va takliflar tayyorlash. Rahbar topshirig'iga muvofiq taqdimotlar va	Belgilangan loyiha va boshqaruv vazifalarini o'rtacha mustaqillikda bajarish. Murakkab va strategik qarorlarni yuqori rahbariyat ko'rsatmasi asosida amalga oshirish. O'z vakolatlari doirasida bajarilgan ishlar va ularning natijalari uchun javobgarlik. Loyiha baholash va muvofiqlashtirish hujjatlarining to'g'riligi uchun mas'uliyat. Belgilangan muddatlarga rioya qilish	70.22 Biznes va boshqaruv bo'yicha maslahat berish faoliyati 12130004 Loyihalarni baholash va muvofiqlashtirish bo'yicha (departament, boshqarma va bo'lim) rahbar

		Biznes va boshqaruv bo'yicha maslahat berish faoliyatining asoslari. Amaldagi me'yoriy-huquqiy hujjatlar va ichki boshqaruv tartib-qoidalari asoslari. Mehnat muhofazasi, axborot xavfsizligi va xizmat etikasi qoidalari.	ma'lumotnomalar tayyorlash. Loyiha jarayonida aniqlangan muammolarni qayd etish va rahbariyatga yetkazish. Elektron jadvallar va boshqaruv axborot tizimlaridan foydalanish. Maslahat berish jarayonida axborot va hujjatlar bilan ishlash.	va topshiriqlar ijrosini ta'minlash. Ichki boshqaruv intizomi va xizmat etikasi talablariga amal qilish. Maxfiy loyiha va boshqaruv ma'lumotlarini saqlash. Aniqlangan kamchiliklar va xavflar haqida rahbariyatni o'z vaqtida xabardor qilish. Jamoa va bo'limlar bilan hamkorlikda ishlash uchun javobgarlik.	
--	--	---	---	--	--

7. Tarmoqning funksional xaritasi

**8. Tarmoq malakalar ramkasini ishlab chiqishda ishtirok etgan tashkilot
(korxona)lar to'g'risida ma'lumot**

T/r	Ishlab chiquvchilar to'g'risida ma'lumot	
	Ish joyi va lavozimi	Familiyasi, ismi, otasining ismi
1	Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Ta'limning dasturiy ta'minoti va ma'lumotlar bazasi bo'limi boshlig'i o'rinbosari	Jo'rayev Isroil Ibrohimovich
2	Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Byudjet-soliq ilmiy tadqiqotlari instituti Ijtimoiy sohani moliyalashtirishni tahlil qilish va takomillashtirish loyihasi bo'limi boshlig'i	Maxkamova Shaxlo Yulchiyevna
3	Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi G'aznachilik xizmati qo'mitasi raisi	Xaydarov Abdulaziz Abdulaxadovich
4	Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Budjetdan tashqari pensiya jamg'armasi direktori	Atadjanov Murodbek Bekberganovich
5	"UzAssets Investitsiya Kompaniyasi" AJ boshqaruv raisi	Abdunazarov Bobir Qalandarovich
6	"Tadbirkorlikni rivojlantirish kompaniyasi" AJ direktori	Maxamatov Abbosxon Maxamat o'g'li
7	Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Moliya organlari hamda budjet tashkilotlarining moliya-hisob bo'linmalari xodimlarini tayyorlash va qayta tayyorlash o'quv markazi direktori	Xamidova Iroda G'ofurovna
8	O'zbekiston buxgalterlar va auditorlar milliy assotsiatsiyasi raisi	To'laxo'jayeva Minovar Maxkamovna
9	O'zbekiston auditorlar palatasi raisi	Karimov Ne'matulla Fatxullayevich
10	Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Moliya organlari hamda byudjet tashkilotlarining moliya-hisob bo'linmalari xodimlarini tayyorlash va qayta tayyorlash o'quv markazining "Davlat moliyasi" kafedrasida katta o'qituvchisi	Aripova Nasiba Azadovna
11	O'zbekiston buxgalterlar va auditorlar milliy assotsiatsiyasi raisi	To'laxo'jayeva Minovar Maxkamovna
12	O'zbekiston auditorlar palatasi raisi	Karimov Ne'matulla Fatxullayevich
13	Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Byudjet-soliq ilmiy-tadqiqotlar instituti direktori	Atamurodov To'lqin To'ymurodovich
14	Iqtisodiyot va moliya vazirligi Inson resurslarini rivojlantirish va boshqarish departamenti Kasbiy malakalarni rivojlantirish bo'yicha bosh mutaxassis	Murtazayev Orif Odilovich